

ЗАКОН за признаване на професионални квалификации
Обн., ДВ, бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 8.02.2008 г.

Ч А С Т П Ъ Р В А

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда условията и реда за признаване на професионални квалификации, придобити в други държави членки и в трети държави, с цел достъп и упражняване на регулирани професии в Република България.

Чл. 2. Законът се прилага за гражданите на държави членки и на трети държави, които са придобили професионални квалификации в други държави членки и в трети държави и желаят да упражняват регулирана професия в Република България като самостоятелно заети или като наети лица.

Чл. 3. (1) Списъкът на регулираните професии в Република България се приема с решение на Министерския съвет по реда на чл. 7 от Закона за професионалното образование и обучение и в съответствие с чл. 9, ал. 3, т. 13 от Закона за висшето образование.

(2) Решението по ал. 1 се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 4. Органи по признаване на професионални квалификации са:

1. министърът на здравеопазването - за професиите "лекар", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "акушерка" и "магистър-фармацевт", както и за другите медицински професии, включени в списъка по чл. 3, ал. 1 ;

2. генералният директор на Националната ветеринарномедицинска служба - за професията "ветеринарен лекар";

3. председателят на Камарата на архитектите - за професията "архитект";

4. председателят на Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране - за професията "инженер в инвестиционното проектиране";

5. други органи, определени в специален закон или в подзаконов нормативен акт.

Чл. 5. (1) Граждани на държави членки, които притежават доказателства за професионални квалификации, придобити в друга държава членка, могат да упражняват регулирана професия в Република България в съответствие с българските закони.

(2) Признаването на професионални квалификации за професиите "лекар", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "ветеринарен лекар", "акушерка", "магистър-фармацевт" и "архитект" се извършва в съответствие с минималните квалификационни изисквания за упражняване на тези професии съгласно Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации.

Чл. 6. (1) При признаването на професионални квалификации за упражняване на регулирана професия органите по признаване прилагат:

1. списъка на професионалните сдружения или организации, които отговарят на условията на § 2 от допълнителните разпоредби;

2. списъка на курсовете за обучение със специална структура в държавите членки;

3. списъка на регулирано образование и обучение в държавите членки;

4. списъка на дейности, свързани с признаването въз основа на придобит професионален опит, разделени в следните групи:

а) списък № 1 - за дейности, включени в списък № 1 на приложение № 4 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации;

б) списък № 2 - за дейности, включени в списък № 2 на приложение № 4 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации;

в) списък № 3 - за други дейности, включени в списък № 3 на приложение № 4 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации;

5. за признаване на професионална квалификация на лекари:

а) списъка на доказателствата за професионална квалификация за обучение по медицина в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на лекари-специалисти в държавите членки;

в) списъка на наименованията на специализираното обучение по медицина в държавите членки;

г) списъка на доказателствата за професионална квалификация на общопрактикуващи лекари в държавите членки;

6. за признаване на професионална квалификация на медицински сестри:

а) учебна програма за обучение на медицинските сестри в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на медицински сестри в държавите членки;

7. за признаване на професионална квалификация на лекари по дентална медицина:

а) учебна програма за обучение на лекари по дентална медицина в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на лекари по дентална медицина в държавите членки;

в) списъка на доказателствата за професионална квалификация на лекари по дентална медицина - специалисти, в държавите членки;

8. за признаване на професионална квалификация на ветеринарни лекари:

а) учебна програма за обучение на ветеринарни лекари в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на ветеринарни лекари в държавите членки;

9. за признаване на професионална квалификация на акушерки:

а) учебна програма за обучение на акушерки в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на акушерки в държавите членки;

10. за признаване на професионална квалификация на магистър-фармацевти:

а) учебна програма за обучение на магистър-фармацевти в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на магистър-фармацевти в държавите членки;

11. за признаване на професионална квалификация на архитекти:

а) списъка на доказателствата за професионална квалификация на архитекти в държавите членки;

б) списъка на доказателствата за професионална квалификация на архитекти, които се ползват от придобити права;

12. списъка на документи и удостоверения, които могат да бъдат изисквани от органите по признаване;

13. списъка на дейностите, свързани с търговията и разпространението на токсични продукти, разделен на следните групи:

а) списък № 1 - за дейности, свързани с търговията и разпространението на токсични продукти и на биологични пестициди за целите на селското стопанство и градинарството (опаковани токсични продукти, предназначени за доставка на крайния потребител, в оригиналната им опаковка);

б) списък № 2 - за други дейности, свързани с търговията и разпространението на токсични продукти;

14. образец на декларация за временно предоставяне на услуги по чл. 13, ал. 1 .

(2) Списъците, учебните програми и образецът на декларация по ал. 1 се включват като приложения в решението по чл. 3, ал. 1 .

Чл. 7. (1) Признаването на професионалната квалификация предоставя на гражданите на държавите членки достъп до съответната регулирана професия в Република България, за която са придобили квалификация в друга държава членка, и правото да упражняват тази професия при същите условия, както българските граждани.

(2) Професията, която гражданин на държава членка желае да упражнява в Република България, е същата, за която е придобил квалификация в друга държава членка, ако съответните професионални дейности са съпоставими.

Чл. 8. (1) Граждани на трети държави, придобили професионална квалификация в държава членка, ползват правата на граждани на държава членка за признаване на професионалната им квалификация в случаите, когато са:

1. членове на семейството на български гражданин;
2. членове на семейството на гражданин на друга държава членка, когато този гражданин се е преместил в Република България;
3. получили разрешение за постоянно пребиваване в Република България.

(2) Извън случаите по ал. 1 професионална квалификация за упражняване на регулирана професия се признава на граждани на трети държави, придобили право да упражняват същата професия в държава, с която Република България има сключен международен договор за или включващ клаузи за взаимно признаване на професионална квалификация по тази професия, при договорените условия.

(3) Професионална квалификация за упражняване на регулирана професия, която не е придобита в държава членка, може да бъде призната на гражданин на трета държава при условията на взаимност, установени за всеки конкретен случай, когато квалификацията съответства на нормативните изисквания в Република България за придобиване на същата професионална квалификация.

Чл. 9. Признаването на професионални квалификации за упражняване на регулирана професия на територията на Република България се извършва по реда на този закон, доколкото друго не е предвидено в специален закон или в правото на Европейската общност.

Ч А С Т В Т О Р А

СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

Чл. 10. Свободното предоставяне на услуги в Република България от граждани на други държави членки не може да бъде ограничавано на основание, свързано с

професионалните им квалификации, ако те са:

1. законно установени в друга държава членка с цел упражняване на същата професия на нейна територия;

2. упражнявали тази професия в държавата членка по установяване в продължение най-малко на две през последните 10 години, когато професията не е регулирана в тази държава членка; това изискване не се прилага, когато професията или образованието и обучението, изисквани за упражняването ѝ, са регулирани в държавата членка по установяване.

Чл. 11. (1) Разпоредбите на тази част се прилагат само в случаите, когато гражданин на друга държава членка се премести в Република България с цел да упражнява регулирана професия еднократно или за определен период от време.

(2) Еднократният или временният характер на предоставянето на услуги подлежи на преценка за всеки конкретен случай по отношение на срока, честотата, редовността и непрекъснатостта на предоставянето на услугите.

Чл. 12. Предоставянето на услуги при преместване се извършва при спазване на националните правила за професионално поведение с професионален, нормативен или административен характер, пряко свързани с професионалните квалификации, характеристиките на професията, ползването на професионални звания, професионалните нарушения, свързани със защитата и безопасността на потребителите, както и при спазване на дисциплинарните разпоредби, приложими в Република България към упражняващите същата професия.

Чл. 13. (1) При предоставянето на услуги за първи път в Република България гражданинът на държава членка подава пред органа по признаване писмена декларация, съдържаща данни за наличието на застраховка за вредите, които могат да настъпят вследствие на виновно неизпълнение на професионалните му задължения.

(2) Към декларацията по ал. 1 се прилагат:

1. документ за гражданство;

2. удостоверение, издадено от компетентния орган на съответната държава членка, че деклараторът е законно установен на територията ѝ с цел упражняване на съответните дейности, както и че към момента на издаване на удостоверението не му е наложена забрана, включително временна, за упражняване на тези дейности;

3. доказателства за професионални квалификации;

4. доказателства, потвърждаващи упражняването на съответната дейност в продължение най-малко на две през последните 10 години - в случаите по чл. 10, т. 2 ;

5. удостоверение, че лицето не е осъждано - за професиите от областта на сигурността, за които в Република България се изисква такава.

(3) При промяна в обстоятелствата, удостоверени с документите по ал. 2,

деклараторът подава документи, доказващи промяната в едномесечен срок от настъпването ѝ.

(4) Декларацията се подновява веднъж годишно, ако деклараторът ще предоставя услуги еднократно или временно в Република България през съответната календарна година.

Чл. 14. (1) Гражданите на държава членка, установени в друга държава членка, при временно или еднократно предоставяне на услуги се освобождават от изискванията за регистрация или членство в професионална организация или сдружение, както и от въведените в българското законодателство изисквания за регистрация за целите на установяване на задължения за задължителни осигурителни вноски, произтичащи от дейности, упражнявани в полза на осигурените лица.

(2) Гражданинът на държава членка е длъжен да уведоми предварително, а в неотложни случаи - впоследствие, Националната агенция за приходите за услугите, които е предоставил.

Чл. 15. (1) Гражданите на държава членка, които временно предоставят услуги в областта на архитектурата, се вписват служебно в регистъра на Камарата на архитектите и получават удостоверение за вписване.

(2) В регистъра се отбелязва основанието за вписване, като регистрацията може да се подновява ежегодно по същия ред.

Чл. 16. (1) Гражданите на държава членка, които временно предоставят услуги в областта на инвестиционното проектиране, се вписват служебно в регистъра на Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране и получават удостоверение за вписване.

(2) В регистъра се отбелязва основанието за вписване, като регистрацията може да се подновява ежегодно по същия ред.

Чл. 17. (1) Гражданите на държава членка, които временно предоставят медицински услуги, се вписват в регистъра на съответната районна (регионална) колегия на Българския лекарски съюз, на Българския зъболекарски съюз, на Българския фармацевтичен съюз или на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи въз основа на изпратено от министъра на здравеопазването уведомление.

(2) Вписването се смята за извършено от момента на получаване на уведомлението.

(3) В регистъра се отбелязва основанието за вписване, като регистрацията може да се подновява ежегодно по същия ред.

Чл. 18. (1) Гражданите на държава членка, които временно предоставят ветеринарномедицински услуги, се вписват служебно в регистъра на съответната областна колегия на Българския ветеринарен съюз и получават удостоверение за вписване.

(2) Вписването се смята за извършено от момента на получаване на уведомлението от генералния директор на Националната ветеринарномедицинска служба.

(3) В регистъра се отбелязва основанието за вписване, като регистрацията може да се подновява ежегодно по същия ред.

Чл. 19. (1) Услугите се предоставят под професионалното звание на държавата членка по установяване, ако такава е предвидено в тази държава членка за съответната професионална дейност.

(2) Професионалното звание се посочва на официалния език или на един от официалните езици на държавата членка по установяване по начин, който не допуска объркване с професионално звание в Република България.

(3) Когато в държавата членка по установяване не е предвидено такава професионално звание, предоставящият услуги посочва своята професионална квалификация на официалния език или на един от официалните езици на тази държава членка.

(4) Услугите, свързани с професиите, за които се прилага автоматично признаване, могат да се предоставят под професионалното звание, използвано в Република България.

Чл. 20. (1) При първоначалното предоставяне на услуги, свързани с професии в областта на общественото здраве и безопасност, за които не се прилага автоматично признаване по реда на част трета, глава трета, органът по признаване може да извърши проверка на документите, удостоверяващи професионалните квалификации на декларатора, преди предоставянето на услугите.

(2) Проверката по ал. 1 се извършва, когато липсата на съответната професионална квалификация застрашава безопасността на гражданите и може да доведе до сериозно увреждане на здравето им, като не може да надхвърля необходимото за постигане на тази цел.

Чл. 21. (1) В едномесечен срок от получаване на декларацията по чл. 13, ал. 1 и придружаващите я документи органът по признаване уведомява декларатора за решението си да не извършва предварителна проверка на неговите професионални квалификации или за резултата от извършената проверка.

(2) Предоставянето на услугите трябва да може да започне в срок до един месец от вземането на решението за извършване или не на проверката по ал. 1.

(3) В случай че възникне затруднение, което би довело до неспазване на срока по ал. 1, органът по признаване в същия срок уведомява декларатора относно причините за закъснението и срока за вземане на решение. В този случай срокът е до два месеца от получаването на пълната документация.

(4) Когато се установи съществено несъответствие между професионалните квалификации на декларатора и обучението, провеждано в Република България за упражняването на съответната професия, което може да застраши безопасността на гражданите и да доведе до сериозно увреждане на здравето им, органът по признаване предоставя на декларатора възможност да докаже, че е придобил липсващите му знания или компетентност, като положи изпит по реда на чл. 83, ал. 3 .

(5) При непроизнасяне на органа по признаване в сроковете по ал. 1 - 4 гражданинът на държава членка може да започне да предоставя съответните услуги.

(6) Когато професионалните квалификации са проверени от органа по признаване по реда на ал. 1, услугите могат да се предоставят под професионалното звание, използвано в Република България за осъществяването на съответната дейност.

(7) Органът по признаване може да подаде искане към компетентните органи на държавата членка по установяване за предоставяне на информация относно законността на установяването на предоставящия услуги, неговото добро професионално поведение, както и относно липсата на дисциплинарни, административни или наказателни санкции, свързани с упражняването на професията.

Чл. 22. (1) При подадена жалба от получател на услуги срещу предоставящия услуги органът по признаване изисква от компетентните органи на държавата членка по установяване цялата информация, необходима за правилното разглеждане на жалбата.

(2) Органът по признаване уведомява получателя на услугите за решението си по подадената жалба.

(3) Органът по признаване е длъжен да осигурява обмен на цялата информация, необходима за разглеждане на жалби, свързани с предоставянето на услуги на територията на други държави членки.

Чл. 23. Получателите на услугите имат право да получат от предоставящите услуги следната информация:

1. наименование на публичните регистри, в които са вписани в държавата членка по установяване, съответните регистрационни номера или еквивалентни идентификационни данни, съдържащи се в съответния регистър;

2. наименованието и адреса на съответния компетентен орган, когато в държавата членка по установяване се изисква получаване на разрешение или лиценз за упражняването на дейността;

3. данни за професионалните сдружения или организации, в които членуват;

4. професионалното звание, а когато няма такова - наименованието на професионалната квалификация и държавата членка, в която е придобито;

5. идентификационен номер по Закона за данък върху добавената стойност, ако за осъществяваната дейност се дължи данък върху добавената стойност;

6. данни за наличието на застраховка за вредите, които могат да настъпят вследствие на виновно неизпълнение на професионалните задължения.

Ч А С Т Т Р Е Т А

СВОБОДА НА УСТАНОВЯВАНЕ

Глава първа

ОБЩА СИСТЕМА ЗА ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ КВАЛИФИКАЦИИ

Чл. 24. (1) По реда на тази глава се признават професионални квалификации за професиите, за които не се прилага автоматичното признаване.

(2) По реда на тази глава се признават и професионални квалификации за професиите, за които се прилага автоматичното признаване, но заявителят поради конкретни и изключителни причини не отговаря на изискванията за автоматично признаване, в следните случаи:

1. за дейностите, свързани с категориите професионален опит, посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 4, когато заявителят не отговаря на изискванията по чл. 34, 35 и 36;

2. за лекари, лекари-специалисти, медицински сестри, лекари по дентална медицина, лекари по дентална медицина - специалисти, ветеринарни лекари, акушерки, магистър-фармацевти и архитекти, когато заявителят не отговаря на изискванията за действителна и законосъобразна професионална практика по чл. 39, 45, 49, 52, 53, 57, чл. 61, ал. 2 и 3, чл. 62, 71 и 72;

3. за архитекти, когато заявителят притежава доказателство за професионална квалификация, което не е посочено в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 11, буква "а";

4. за лекари, медицински сестри, лекари по дентална медицина, ветеринарни лекари, акушерки, магистър-фармацевти и архитекти, притежаващи доказателства за професионална квалификация като специалисти, придобити след преминал курс на обучение за придобиване на звание, посочено в списъците по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "а", т. 6, буква "б", т. 7, буква "б", т. 8, буква "б", т. 9, буква "б", т. 10, буква "б" и т. 11, буква "б", с цел признаване на съответната специализация;

5. за медицински сестри, притежаващи доказателства за професионална квалификация, придобити след преминал курс на обучение за придобиване на звание, посочено в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "б", когато не са преминали обучение за медицинска сестра в съответствие с минималните квалификационни изисквания;

6. за медицински сестри, които не са преминали обучение за медицинска сестра в съответствие с минималните квалификационни изисквания, когато в Република България съответните професионални дейности се упражняват от медицински сестри, притежаващи доказателства за професионална квалификация, получени след обучение, което води до придобиването на званието, посочено по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "б";

7. за заявители, притежаващи доказателства за професионална квалификация, издадени в трета държава, по смисъла на § 3 от допълнителните разпоредби.

Чл. 25. За целите на признаването доказателствата за професионални квалификации се групират в следните квалификационни нива:

1. удостоверение за правоспособност, издадено от компетентен орган в друга държава членка на основание:

а) преминал курс на обучение, който не е част от обучението за придобиване на свидетелство или диплома по смисъла на т. 2, 3, 4 или 5, или положен специален изпит без предварително обучение, или на основание упражняване на професията в държава членка през последните 10 години при пълно работно време в продължение на три последователни години или с равностойна продължителност при непълно работно време, или

б) общо основно или средно образование, удостоверяващо придобиването на общи познания;

2. свидетелство, удостоверяващо успешно завършване на следното средно образование:

а) общо образование, допълнено с учебен курс или професионално обучение, различно от посоченото в т. 3, и/или с изпитателен или професионален стаж, изискван в допълнение към този курс, или

б) техническо или професионално образование, допълнено, при необходимост, с учебен курс или професионално обучение, посочено в буква "а", и/или с изпитателен или професионален стаж, изискван в допълнение към този курс;

3. диплома, удостоверяваща успешното завършване на:

а) обучение след завършване на средно образование, различно от посоченото в т. 4 и 5, с продължителност най-малко една година при редовна форма на обучение или с равностойна продължителност при задочна форма; в тези случаи успешното завършване на средно образование, което се изисква за прием в университет или друго висше училище, или на професионално обучение в допълнение към средното образование, трябва да е било предпоставка за прием за това обучение, или

б) обучение, посочено в списъка на курсовете за обучение със специална структура по чл. 6, ал. 1, т. 2, равностойно на обучението, посочено в буква "а", което предоставя достатъчна професионална подготовка за изпълнение на съответните отговорности и функции;

4. диплома, удостоверяваща успешно завършване на обучение след средно образование с продължителност не по-малко от три и не повече от 4 години при редовна форма на обучение или с равностойна продължителност при задочна форма в университет или друго висше училище, или училище, предоставящо обучение на равностойно ниво, както и професионалното обучение, изисквано в допълнение към това обучение;

5. диплома, удостоверяваща успешно завършване на обучение след средно образование с продължителност не по-малко от 4 години при редовна форма на обучение или с равностойна продължителност при задочна форма в университет или друго висше училище, или училище, предоставящо равностойно обучение, както и успешно завършване на професионалното обучение, изисквано в допълнение към това обучение.

Чл. 26. Всяко доказателство или съвкупност от доказателства за професионални

квалификации, издадени от компетентен орган в друга държава членка, удостоверяващи успешно завършване на обучение в Общността, което е признато от тази държава членка за равностойно по отношение на квалификационното ниво и дава същите права за достъп или подготвя за упражняване на тази професия, се приравнява на доказателство за професионална квалификация от съответното ниво по чл. 25 .

Чл. 27. Когато държавата членка по произход или местопребиваване е повишила изискваното квалификационно ниво за достъп до професия и за нейното упражняване и по силата на национални закони, подзаконови или административни разпоредби завършилите обучение преди датата на промяната се ползват с придобити права, проведеното обучение се смята за съответстващо на нивото на новото обучение.

Чл. 28. (1) Когато достъпът до регулирана професия в Република България е обвързан с притежаване на определени професионални квалификации, органът по признаване разрешава достъпа до тази професия и нейното упражняване при същите условия, които се прилагат към българските граждани, ако заявителите притежават удостоверение за правоспособност или доказателства за професионални квалификации, изисквани от друга държава членка за достъп до професията или за нейното упражняване на територията на тази държава членка.

(2) Удостоверенията за правоспособност или доказателствата за професионални квалификации по ал. 1 трябва да отговарят на следните условия:

1. да са издадени от компетентен орган в друга държава членка;

2. да удостоверяват квалификационно ниво, което е най-малко равностойно на непосредствено по-ниското от изискваното в Република България за упражняване на същата професия.

(3) Когато професията не е регулирана в държавата членка по произход или по местопребиваване, достъпът до нея се разрешава и на заявители, които са я упражнявали при пълно работно време в продължение най-малко на две през последните 10 години в тази държава членка и притежават едно или повече от удостоверенията за правоспособност или доказателства за професионална квалификация.

(4) Удостоверенията за правоспособност и доказателствата за професионална квалификация по ал. 3 трябва да отговарят на изискванията на ал. 2 и да удостоверяват, че заявителят е подготвен за упражняването на съответната професия.

(5) Професионалният опит от две години по ал. 3 не се изисква, ако доказателствата за професионалната квалификация на заявителя удостоверяват завършването на регулирано образование и обучение на квалификационно ниво по чл. 25, т. 2, 3, 4 и 5. На квалификационното ниво по чл. 25, т. 3 се приравнява образование и обучение, посочено в списъка на регулирано образование и обучение по чл. 6, ал. 1, т. 3 .

(6) Извън случаите по ал. 2, т. 2 достъп до регулирана професия и упражняването ѝ се разрешава, когато в Република България достъпът до тази професия е обвързан с притежаване на професионална квалификация, удостоверяваща успешно завършване на висше образование с продължителност 4 години и заявителят притежава квалификационно

ниво по чл. 25, т. 3 .

Чл. 29. (1) Органът по признаване може да изиска от заявителя да премине стаж за приспособяване с продължителност до три години или да положи изпит за признаване на правоспособност в случаите, когато:

1. продължителността на обучението, за което е представил доказателства при условията на чл. 28, ал. 1 или 3 , е най-малко с една година по-кратка от изискваната в Република България;

2. обучението, удостоверено с доказателствата за професионални квалификации, обхваща съществено различно съдържание от изискваното в Република България;

3. регулираната професия в Република България включва една или повече професионални дейности, които не са включени в съответната професия в държавата членка по произход на заявителя, и несъответствието се изразява в липсата на конкретно обучение, което се изисква в Република България, или в съществено различие в съдържанието му съгласно удостоверенията за правоспособност или за професионални квалификации на заявителя.

(2) Съществено различно съдържание по ал. 1, т. 2 е съдържанието, познаването на което е необходимо за упражняване на професията, и обучението, преминато от заявителя, се характеризира със съществени несъответствия в сравнение с продължителността или съдържанието на обучението, изисквано в Република България.

Чл. 30. В случаите по чл. 29, ал. 1 органът по признаване предоставя на молителя право да избира между стаж за приспособяване и изпит за признаване на правоспособност.

Чл. 31. (1) За професиите, за чието упражняване се изисква точно познаване на българското законодателство и чийто съществен и постоянен елемент е даването на съвети и/или оказването на помощ по българското законодателство, органът по признаване решава в кои случаи да изиска стаж за приспособяване или изпит за признаване на правоспособност.

(2) Алинея 1 се прилага и:

1. за заявители, притежаващи доказателства за професионална квалификация, издадени в трета държава, по смисъла на § 3 от допълнителните разпоредби;

2. в случаите по чл. 24, ал. 2, т. 2 и 3 ;

3. в случаите по чл. 24, ал. 2, т. 4 - по отношение на лекарите и лекарите по дентална медицина;

4. в случаите по чл. 24, ал. 2, т. 6 , когато в Република България съответните професионални дейности се упражняват от медицински сестри, притежаващи доказателства за професионална квалификация, придобити след обучение, което води до придобиване на професионалното звание, посочено в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "б"

(3) В случаите по чл. 24, ал. 2, т. 1 органът по признаване може да изиска от заявителя да премине стаж за приспособяване или да положи изпит за признаване на правоспособност, когато заявителят желае да упражнява професионални дейности като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, които изискват познаване и прилагане на действащото национално законодателство, при условие че това се изисква и от българските граждани.

(4) При прилагане на ал. 1 органът по признаване проверява дали знанията и уменията, придобити от заявителя в процеса на професионалния му опит в друга държава членка или в трета държава, могат да компенсират - изцяло или отчасти, съществените несъответствия в обучението.

Чл. 32. (1) В случаите, в които професионалните квалификации на заявителя покриват критерии, установени с обща платформа, органът по признаване освобождава заявителя от изискванията по чл. 29, ал. 1 .

(2) Разпоредбата на ал. 1 не отменя правото на органа по признаване да извършва преценка на съдържанието на обучението и професионалната подготовка на заявителя.

(3) Когато органът по признаване установи, че критериите, установени с обща платформа, престанат да дават достатъчно гаранции за професионалните квалификации на заявителите, той предприема всички мерки за уведомяване на Европейската комисия чрез Комитета по признаване на професионални квалификации.

Глава втора

ПРИЗНАВАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА ПРИДОБИТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ОПИТ

Чл. 33. (1) Когато в Република България достъпът до или упражняването на професионалните дейности, посочени в списъка на дейностите, свързани с признаването въз основа на придобит професионален опит по чл. 6, ал. 1, т. 4 , е обвързан с притежаване на общи, търговски или професионални знания и умения, органът по признаване приема предходното упражняване на такава дейност в друга държава членка като достатъчно доказателство за притежаването на познания и способности, необходими за упражняването на професионалната дейност.

(2) Професионалната дейност по ал. 1 трябва да е била упражнявана в съответствие с разпоредбите на чл. 34 , 35 и 36 .

Чл. 34. (1) Дейностите, включени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 4, буква "а" , трябва да бъдат упражнявани в продължение на:

1. шест последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, или

2. три последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, когато заявителят е доказал, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност три години, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган, или

3. четири последователни години като самостоятелно заето лице или като

ръководител на предприятие, когато заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност две години, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган, или

4. три последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, ако заявителят докаже, че е упражнявал съответната дейност като наето лице в продължение на не по-малко от 5 години, или

5. пет последователни години на ръководна длъжност, от които не по-малко от три години с технически задължения и отговорност за управлението най-малко на едно подразделение на съответното предприятие, ако заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност три години, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1 и 4 упражняването на дейността не трябва да е приключило преди повече от 10 години от датата, на която заявителят е представил своето заявление и всички необходими документи пред органа по признаване.

(3) Разпоредбата на ал. 1, т. 5 не се прилага за дейности, включени в бивша Група 855 - "заведения за фризьорство", по номенклатурата на Международната стандартна икономическа класификация (МСИК) на ООН.

Чл. 35. (1) Дейностите, включени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 4, буква "б" , трябва да бъдат упражнявани в продължение на:

1. пет последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, или

2. три последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, когато заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност три години, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган, или

3. четири последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, когато заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност две години, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган, или

4. три последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, ако заявителят докаже, че е упражнявал съответната дейност като наето лице в продължение най-малко на 5 години, или

5. пет последователни години като наето лице, ако заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност три години, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган, или

6. шест последователни години като наето лице, ако заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност с минимална продължителност две години, удостоверено

със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1 и 4 упражняването на дейността не трябва да е приключило преди повече от 10 години от датата, на която заявителят е представил своето заявление и всички необходими документи пред органа по признаване.

Чл. 36. (1) Дейностите, включени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 4, буква "в", трябва да бъдат упражнявани в продължение на:

1. три последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, или

2. две последователни години като наето лице, ако заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган, или

3. две последователни години като самостоятелно заето лице или като ръководител на предприятие, ако заявителят докаже, че е упражнявал съответната дейност като наето лице в продължение на не по-малко от три години, или

4. три последователни години като наето лице, ако заявителят докаже, че е преминал обучение за съответната дейност, удостоверено със свидетелство, признато за валидно от държавата членка или от компетентен орган.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1 и 3 упражняването на дейността не трябва да е приключило преди повече от 10 години от датата, на която заявителят е представил своето заявление и всички необходими документи пред органа по признаване.

Глава трета

АВТОМАТИЧНО ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ КВАЛИФИКАЦИИ

Раздел I

Общи разпоредби

Чл. 37. (1) Признаването на доказателствата за професионални квалификации с цел упражняване на професиите "лекар", "лекар-специалист", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "лекар по дентална медицина - специалист", "ветеринарен лекар", "акушерка", "магистър-фармацевт" и "архитект" по реда на тази глава се извършва само ако са посочени в списъците по чл. 6, ал. 1, т. 5, букви "а", "б", "в" и "г", т. 6, буква "б", т. 7, букви "б" и "в", т. 8, буква "б", т. 9, буква "б", т. 10, буква "б" и т. 11, буква "а" и удостоверяват, че лицето е придобило през периода на своето обучение знанията и уменията, посочени в този закон.

(2) Доказателствата за професионална квалификация, посочени в списъка на удостоверенията за професионална квалификация на общопрактикуващи лекари по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "г", се признават с цел упражняване на обща медицинска практика.

(3) Доказателствата за професионални квалификации се признават, ако са издадени от компетентен орган на друга държава членка и при необходимост са придружени със

съответните свидетелства, посочени в списъците по ал. 1.

(4) Алинеи 1 и 2 не засягат правата по чл. 39 - 42 .

Чл. 38. Доказателствата за професионални квалификации за професиите по чл. 37, ал. 1 , издадени в съответствие с минималните квалификационни изисквания и признати по реда на този закон, дават същите права за упражняване на съответната професия, както издадените в Република България.

Чл. 39. (1) Когато доказателствата за професионални квалификации за професиите "лекар" и "лекар-специалист", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "лекар по дентална медицина - специалист", "ветеринарен лекар", "акушерка" и "магистър-фармацевт", притежавани от граждани на държави членки, не отговарят на всички квалификационни изисквания на този закон, те се признават, ако:

1. удостоверяват успешно завършване на обучение, започнало преди датите, посочени в списъците по чл. 6, ал. 1, т. 5, букви "а", "б" и "г", т. 6, буква "б" , т. 7, букви "б" и "в", т. 8, буква "б", т. 9, буква "б" и т. 10, буква "б", и

2. са придружени със свидетелство за действително и законосъобразно упражняване на съответните дейности в държава членка в продължение на не по-малко от три последователни години през последните 5 години, предшестващи издаването на свидетелството.

(2) Алинея 1 се прилага и за доказателства за професионални квалификации, придобити на територията на бившата Германска демократична република, които не отговарят на всички минимални квалификационни изисквания на този закон, ако удостоверяват завършено обучение, започнало преди:

1. трети октомври 1990 г. - за лекари, медицински сестри, лекари по дентална медицина, лекари по дентална медицина - специалисти, ветеринарни лекари, акушерки и магистър-фармацевти, и

2. трети април 1992 г. - за лекари-специалисти.

Чл. 40. Доказателствата за професионални квалификации по професиите "лекар", "лекар-специалист", "медицинска сестра", "магистър-фармацевт" и "архитект", притежавани от граждани на държави членки и издадени от бившата Чехословакия или от Чешката република, или от Словакия, когато обучението е започнало преди 1 януари 1993 г., се признават, когато:

1. компетентният орган на съответната държава членка потвърди, че имат същата правна валидност на нейната територия, както доказателствата за професионални квалификации, които тя издава, а за архитектите - както посочените в списъка на доказателствата за професионална квалификация на архитекти, които се ползват от придобити права по чл. 6, ал. 1, т. 11, буква "б" , и

2. потвърждението по т. 1 се придружава от издадено от същия орган свидетелство по чл. 39, ал. 1, т. 2 .

Чл. 41. (1) Доказателствата за професионални квалификации по професиите "лекар",

"лекар-специалист", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "лекар по дентална медицина - специалист", "ветеринарен лекар", "акушерка", "магистър-фармацевт" и "архитект", притежавани от граждани на държави членки и издадени от бившия Съветски съюз или от Естония, когато обучението е започнало преди 20 август 1991 г., или от Латвия, когато обучението е започнало преди 21 август 1991 г., или от Литва, когато обучението е започнало преди 11 март 1990 г., се признават при условията на чл. 40 .

(2) Доказателствата за професионални квалификации за ветеринарни лекари, издадени от бившия Съветски съюз или от Естония, когато обучението е започнало преди 20 август 1991 г., се признават:

1. при наличието на потвърждение по чл. 40, т. 1 , и

2. ако са придружени от свидетелство, издадено от естонския компетентен орган, за действително и законосъобразно упражняване на съответните дейности на територията на съответните държави в продължение на не по-малко от 5 последователни години през последните 7 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството.

(3) Доказателствата за професионални квалификации за професиите по ал. 1, притежавани от граждани на държави членки и издадени от бившата Югославия или от Словения, когато обучението е започнало преди 25 юни 1991 г., се признават при условията на чл. 40 .

Чл. 42. Доказателствата за професионални квалификации за професиите "лекар", "медицинска сестра", "лекар по дентална медицина", "ветеринарен лекар", "акушерка" и "магистър-фармацевт" на граждани на друга държава членка, които не отговарят на професионалните звания, предвидени за тази държава членка в списъците по чл. 6, ал. 1, т. 5, букви "а", "б", "в" и "г", т. 6, буква "б" , т. 7, букви "б" и "в", т. 8, буква "б", т. 9, буква "б" и т. 10, буква "б", се признават, ако са:

1. издадени от тези държави членки, и

2. придружени със свидетелство, издадено от съответния компетентен орган, в което се посочва, че доказателството за професионална квалификация удостоверява успешно завършване на обучение в съответствие с разпоредбите на този закон и се приравнява от държавата членка, която го е издала, на посочените в списъците квалификации.

Раздел II

Лекари

Чл. 43. (1) Признават се доказателства за професионални квалификации, удостоверяващи завършено обучение по медицина, в съответствие със следните изисквания:

1. продължителността му е 6 години или 5500 часа теоретично и практическо обучение, проведено от или под ръководството на университет;

2. осигурява придобиването на следните знания и умения:

а) адекватни познания по задължителните учебни дисциплини за придобиване на професионална квалификация по медицинска професия и добро разбиране на научните методи, включително на принципите за измерване на биологичните функции, оценката на научно установени факти и анализа на данни;

б) достатъчно разбиране на структурата, функциите и поведението на здрави и болни хора, както и връзката между здравето и физическата и социалната среда на човека;

в) адекватни познания по клинични дисциплини и практика, които дават ясна картина за физическите и психическите болести и тяхната профилактика, диагноза и лечение, както и за възпроизводството на човека;

г) клиничен опит в болници под съответното наблюдение.

(2) Обучение, започнало преди 1 януари 1972 г., се признава и когато продължителността по ал. 1 включва 6 месеца практическо обучение, проведено от университет.

Чл. 44. (1) Признават се доказателства за придобита специалност от лекари, удостоверяващи проведено обучение, в съответствие със следните изисквания:

1. проведено е теоретично и практическо обучение в университет, университетска болница или в одобрено за целта от компетентен орган друго лечебно или здравно заведение;

2. проведено е в редовна форма и продължителността му съответства на посочената в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "в" ;

3. проведено е под ръководството на компетентен орган и с личното участие на специализанта във всички медицински дейности на структурата, в която се осъществява обучението.

(2) За признаване на доказателства за придобита специалност от лекари се изисква притежаване на доказателства за завършено обучение по медицина, включени в списъка на удостоверенията за професионална квалификация за обучение по медицина по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "а" .

Чл. 45. (1) Признават се доказателства за придобита специалност "обща медицина", удостоверяващи проведено обучение в съответствие със следните изисквания:

1. продължителността му е най-малко две години - за доказателства за професионална квалификация, издадени преди 1 януари 2006 г., а за доказателства, издадени след тази дата - три години;

2. проведено е в редовна форма под ръководството на компетентен орган и с личното участие на специализанта;

3. практическото обучение е проведено за период най-малко 6 месеца в акредитирано лечебно заведение за болнична помощ и за най-малко 6 месеца в акредитирана практика по

обща медицина или в акредитиран център за първична медицинска помощ.

(2) При признаването на доказателства, издадени на или след 1 януари 2006 г., когато продължителността на обучението по ал. 1, т. 1 е била две години към 1 януари 2001 г., практическото обучение в рамките на обучението за придобиване на висше образование по медицина, провеждано в акредитирано лечебно заведение за болнична помощ или като част от акредитирана практика по обща медицина, или в акредитиран център за първична медицинска помощ, се зачита за практическо обучение по ал. 1, но за не повече от една година.

(3) Практическото обучение по ал. 1, т. 3 може да е проведено за период до 6 месеца и в друго лечебно или здравно заведение, акредитирано за обучение по специалности, различни, но свързани със специалността "обща медицина".

Чл. 46. (1) Доказателствата за професионална квалификация по професията "лекар" се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "а" .

(2) Доказателствата за професионална квалификация по професията "лекар-специалист" се признават, ако са издадени от компетентните органи, посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "б" , и съдържат наименованията на специалностите, използвани в отделните държави членки, посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "в" .

(3) Доказателствата по ал. 2, издадени в Испания на лекари, завършили обучението си за придобиване на специалност преди 1 януари 1995 г., се признават и когато не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, ако са придружени със свидетелство, издадено от компетентен испански орган при условията на чл. 27, т. 2 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации.

Чл. 47. (1) Доказателствата за професионална квалификация за общопрактикуващите лекари се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "г" или при условията на чл. 39 .

(2) Извън случаите по ал. 1 право да упражняват дейностите на общопрактикуващ лекар се признава на лекари, които:

1. се ползват с това право към датата, посочена в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 5, буква "г" , по силата на приложими към медицинската професия и даващи достъп до професионалните дейности на лекари разпоредби, и

2. са се установили към тази дата на територията на съответната държава членка.

(3) Правото по ал. 2 се ползва въз основа на свидетелство, издадено от компетентния орган на съответната държава членка, потвърждаващо правото да се упражняват дейностите на общопрактикуващ лекар в тази държава без притежаване на доказателства за професионална квалификация по ал. 1.

(4) Свидетелствата по ал. 3, издадени на граждани на държави членки от други държави членки, дават същите права за упражняването на дейностите на

общопрактикуващ лекар, както издадените в Република България.

Раздел III

Медицински сестри

Чл. 48. Признават се доказателства за професионални квалификации, удостоверяващи завършено обучение за медицинска сестра, в съответствие със следните изисквания:

1. проведено е в редовна форма и включва най-малко програмата по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "а" ;

2. продължителността му е не по-малко от три години или 4600 часа теоретично и клинично обучение, като продължителността на теоретичното обучение е не по-малко от една трета, а продължителността на клиничното обучение - от една втора;

3. проведено е в лечебни заведения за болнична помощ или в други лечебни заведения под ръководството на преподаватели медицински сестри и с участието на други квалифицирани специалисти;

4. осигурява придобиването на следните знания и умения:

а) подходящи знания по дисциплините, които са в основата на сестринските грижи, включително достатъчно добро познание за организма, психологическите функции и поведението на здравите и болните хора, както и за социалната среда на човека;

б) достатъчни познания за същността и етиката на професията и за общите принципи, отнасящи се до здравето и сестринските грижи;

в) подходящ клиничен практически опит;

г) способност за участие в практическото обучение на здравния персонал и опит в работата с този персонал;

д) опит в съвместната работа с други медицински специалисти.

Чл. 49. Доказателства за професионална квалификация по професията "медицинска сестра" се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "б" или при условията на чл. 39 .

Чл. 50. (1) Доказателства за професионална квалификация по професията "медицинска сестра", издадени на граждани на държави членки в Полша или чието обучение е започнало в тази държава преди 1 май 2004 г., които не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признават, ако са придружени със свидетелство за действително и законосъобразно упражняване на дейностите на медицинска сестра в Полша, за следния период:

1. за медицински сестри с образователно-квалификационна степен "бакалавър" - за не по-малко от три последователни години през последните 5 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството;

2. за медицински сестри, завършили медицинско професионално училище след средно образование - за не по-малко от 5 последователни години през последните 7 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството.

(2) Признават се и доказателства за професионална квалификация за професията "медицинска сестра", издадени от Полша на медицински сестри, завършили обучението си преди 1 май 2004 г., които не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, но притежават диплома за образователно-квалификационна степен "бакалавър", придобита по специална програма за повишаване на квалификацията при условията на чл. 33, т. 3 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации.

Чл. 51. Доказателства за професионална квалификация по професията "медицинска сестра" на граждани на държави членки, придобити или чието обучение е започнало в Румъния преди 1 януари 2007 г. и не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признават, ако са придружени със свидетелство за действително и законосъобразно упражняване на дейностите на медицинска сестра в Румъния най-малко 5 последователни години през последните 7 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството.

Раздел IV

Лекари по дентална медицина

Чл. 52. Признават се доказателства за професионални квалификации, удостоверяващи завършено обучение по дентална медицина, в съответствие със следните изисквания:

1. проведено е теоретично и практическо обучение с продължителност поне 5 години, включващо най-малко програмата по чл. 6, ал. 1, т. 7, буква "а" ;

2. проведено е във или под ръководството на университет или друго висше училище, предоставящо равностойно обучение;

3. осигурява придобиването на следните знания и умения:

а) достатъчни познания върху науките, на които се основава денталната медицина, и добро разбиране на научните методи, включително на принципите за измерване на биологичните функции, оценката на научно установени факти и анализа на данни;

б) достатъчно разбиране на структурата, психологията и поведението на здравите и болните хора, както и на влиянието на природната и социалната среда върху здравословното им състояние, доколкото е свързано с денталната медицина;

в) достатъчни познания върху структурата и функцията на зъбите, устата, челюстите и свързаните с тях тъкани - здрави и болни, както и върху тяхното отношение към здравословното състояние и към физическото и социалното благополучие на човека;

г) достатъчни познания по клиничните дисциплини и методи, които позволяват на лекаря по дентална медицина да добие цялостна представа върху аномалиите, уврежданията и болестите на зъбите, устата, челюстите и свързаните с тях тъкани, както и

по профилактична, диагностична и терапевтична дентална медицина;

д) достатъчен клиничен опит, придобит под подходящо ръководство;

е) придобиване на умения, необходими за упражняване на всички дейности, включващи профилактика, диагностика и лечение на аномалии и болести на зъбите, устата, челюстите и свързаните с тях тъкани.

Чл. 53. (1) Признават се доказателства за придобита специалност от лекари по дентална медицина, удостоверяващи завършено обучение, в съответствие със следните изисквания:

1. проведено е теоретично и практическо обучение в университет или друго висше училище, лечебен учебен и изследователски център или в одобрено за целта от компетентен орган лечебно заведение;

2. редовното обучение по т. 1 е с продължителност най-малко три години и се провежда под ръководството на компетентен орган с личното участие на специализанта в съответните дейности.

(2) За признаване на доказателства за придобита специалност от лекари по дентална медицина се изисква притежаване на доказателства за завършено обучение по дентална медицина съгласно списъка по чл. 6, ал. 1, т. 7, буква "б" .

Чл. 54. (1) Доказателствата за професионална квалификация по професията "лекар по дентална медицина" се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 7, буква "б" .

(2) Доказателства за професионална квалификация по професията "лекар по дентална медицина", издадени в Италия, Испания, Австрия, Чешката република, Словакия и Румъния, се признават, когато обучението е започнало на или преди датата, посочена в приложението по ал. 1 за съответната държава членка, ако са придружени със свидетелство, издадено от компетентен орган на тази държава членка, удостоверяващо:

1. действително и законосъобразно упражняване в тази държава членка на дейностите по дентална медицина като основна дейност в продължение на не по-малко от три последователни години през последните 5 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството, и

2. право да се упражняват дейностите при същите условия, както притежателите на доказателства за професионални квалификации, посочени за съответната държава членка в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 7, буква "б" .

(3) Завършено обучение с продължителност най-малко три години, удостоверено от компетентен орган на държава членка по ал. 2 като равностойно на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признава и без наличието на тригодишен практически опит по ал. 2, т. 1.

(4) Доказателствата за професионални квалификации, придобити в бившата Чехословакия, се признават както доказателствата за професионални квалификации,

издадени от Чешката република и Словакия, при условията на ал. 2 и 3.

Чл. 55. (1) Доказателства за професионална квалификация по професията "лекар", издадени от Италия за започнало след 28 януари 1980 г. обучение, но не по-късно от 31 декември 1984 г., се признават, ако са придружени със свидетелство, издадено от компетентния италиански орган, удостоверяващо:

1. положен изпит за правоспособност с цел установяване притежаването на знания и умения както притежателите на доказателства за професионални квалификации, посочени за Италия в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 7, буква "б" ;

2. действително и законосъобразно упражняване на дейностите по дентална медицина като основна дейност в продължение на не по-малко от три последователни години през последните 5 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството;

3. право за упражняване или действително и законосъобразно упражняване на дейностите по дентална медицина като основна дейност и при еднакви условия с притежателите на доказателства за професионални квалификации, посочени за Италия в приложението по т. 1.

(2) Завършено обучение с продължителност най-малко три години, удостоверено от компетентния орган като равностойно на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признава и без положен изпит за правоспособност по ал. 1, т. 1.

(3) Обучение по медицина, започнало след 31 декември 1984 г. в университет, дава правата по ал. 2, при условие че тригодишният срок на обучение е започнал преди 31 декември 1994 г.

Раздел V

Ветеринарни лекари

Чл. 56. Признават се доказателства за професионални квалификации, удостоверяващи завършено обучение по ветеринарна медицина, в съответствие със следните изисквания:

1. проведено е редовно теоретично и практическо обучение с продължителност не по-малко от пет години във или под ръководството на университет или друго висше училище;

2. включва най-малко програмата по чл. 6, ал. 1, т. 8, буква "а" ;

3. осигурява придобиването на достатъчно знания и умения относно:

а) науките, на които се основават дейностите на ветеринарните лекари;

б) анатомията и физиологията на здравите животни, тяхното отглеждане, възпроизводство и хигиена, храненето им, включително технологиите, свързани с производството и съхранението на храни, отговарящи на техните нужди;

в) поведението и защитата на животните;

г) причините, характера, развитието, ефектите, диагностиката и лечението на заболяванията на животните, разглеждани поотделно или в групи, включително специални познания върху заболяванията, които могат да се предадат на човека;

д) превантивната медицина;

е) хигиената и технологията на добиването, производството и разпространението на животински храни или храни от животински произход, предназначени за човешка консумация;

ж) законовите, подзаконовите и административните разпоредби, уреждащи материята по букви "а" - "е";

з) клиничен и друг практически опит.

Чл. 57. (1) Доказателства за професионална квалификация по професията "ветеринарен лекар" се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 8, буква "б" .

(2) Доказателства за професионална квалификация по професията "ветеринарен лекар", издадени на граждани на държави членки в Естония или чието обучение е започнало в тази държава преди 1 май 2004 г., които не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признават, ако са придружени със свидетелство за действително и законосъобразно упражняване на съответните дейности в Естония в продължение на не по-малко от 5 последователни години през последните 7 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството.

Раздел VI

Акушерки

Чл. 58. Признават се доказателства за професионални квалификации, удостоверяващи завършено обучение за акушерки, в съответствие със следните изисквания:

1. проведено е в редовна форма;
2. проведено е теоретично и практическо обучение с продължителност не по-малко от три години, включващо най-малко програмата по чл. 6, ал. 1, т. 9, буква "а" , или
3. продължителността му е поне 18 месеца, включва най-малко програма по т. 2 и е проведено след придобиване на доказателство за професионална квалификация "медицинска сестра", посочено в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "б" ;
4. осигурява придобиването на следните знания и умения:
  - а) достатъчни познания за науките, на които се основават дейностите на акушерките, в частност на акушерството и гинекологията;
  - б) достатъчни познания за професионалната етика на професията и на нормативните актове, които я регламентират;

в) задълбочени познания върху биологичните функции, анатомията и физиологията в сферата на акушерството и на новороденото, както и познания върху отношението между състоянието на здраве и физическата и социалната среда на човешкия индивид и неговото поведение;

г) достатъчен клиничен опит, придобит в акредитирани лечебни заведения под контрола на специалисти с квалификация по акушерство;

д) достатъчно разбиране на обучението на здравни работници и опит от работата с такива работници.

Чл. 59. (1) Доказателствата за професионална квалификация по професията "акушерка", посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 9, буква "б", се признават по реда на този закон, ако обучението е проведено в редовна форма и е спазено едно от следните условия:

1. продължителността на обучението е най-малко три години и отговаря на следните изисквания:

а) проведено е след придобиване на диплома, удостоверение или друго доказателство, даващи достъп до институция за висше образование или удостоверяващи същото ниво на знания, или

б) последвано е от двегодишен професионален опит, удостоверен със свидетелство, за упражняването на всички професионални дейности като акушерка в лечебно заведение за болнична помощ или в одобрено за целта друго лечебно заведение;

2. продължителността на обучението е най-малко две години или 3600 часа след придобиването на доказателство за професионална квалификация "медицинска сестра" съгласно списъка по чл. 6, ал. 1, т. 6, буква "б" ;

3. продължителността на обучението е най-малко 18 месеца или 3000 часа след придобиването на доказателство за професионална квалификация "медицинска сестра" съгласно списъка по т. 2 и наличие на едногодишен професионален опит, удостоверен със свидетелство.

(2) Свидетелствата за професионален опит по ал. 1, т. 1 и 3 трябва да са издадени от компетентен орган и да удостоверяват упражняването на всички професионални дейности на акушерки за съответния период в лечебно заведение за болнична помощ или в одобрено за целта друго лечебно заведение.

Чл. 60. (1) Доказателствата за професионална квалификация по професията "акушерка", които са признати по реда на този закон, дават право за упражняване най-малко на следните дейности:

1. предоставяне на подходяща информация и съвети по въпросите на семейното планиране;

2. установяване на бременност и проследяване на нормалната бременност; извършване на необходимите прегледи за проследяване протичането на нормалната

бременност;

3. назначаване или препоръчване на необходимите прегледи за възможно най-ранната диагностика на всяка рискова бременност;

4. изготвяне на програма за подготовка на бъдещите родители за тяхната роля, осигуряване на цялостна подготовка за раждането и съвети по въпросите на хигиената и храненето;

5. подпомагане на родилката по време на раждането и вътреутробно наблюдение на плода чрез съответните клинични и технически средства;

6. извършване на нормално израждане, когато се касае за главично предлежание, включително на епизиотомия - при необходимост, а при спешен случай - провеждане на раждане със седалищно предлежание;

7. откриване при майката или детето на признаци за аномалии, които изискват лекарска намеса и оказване помощ на лекаря в случай на интервенция; предприемане на налагащи се спешни мерки в отсъствие на лекаря, по-специално мануално изваждане на плацентата, последвана евентуално от мануален маточен преглед;

8. преглед на новороденото и полагане на грижи за него; предприемане на всякакви инициативи, които се налагат в случай на необходимост и извършване, при нужда, на незабавна реанимация;

9. полагане на грижи за родилката, наблюдение на майката по време на следродилния период и даване на всякакви полезни съвети за отглеждане на новороденото при най-добри условия;

10. провеждане на назначено от лекар лечение;

11. изготвяне на необходимите писмени доклади.

(2) Дейностите по ал. 1 се упражняват по назначение или самостоятелно при спазване на изискванията, определени по реда на чл. 7 от Закона за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти.

Чл. 61. (1) В случаите, в които доказателствата за професионална квалификация на граждани на държави членки по професията "акушерка" отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, но не са признати по реда на чл. 59, те се признават, ако са придружени със свидетелства за професионален опит по чл. 59, ал. 1, т. 1

(2) Доказателства по ал. 1 се признават и когато са издадени преди датата, посочена в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 9, буква "б", ако са придружени със свидетелство за действително и законосъобразно упражняване на съответните дейности в продължение на не по-малко от две последователни години през последните 5 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството.

(3) Алинеи 1 и 2 се прилагат и за граждани на държави членки, чиито доказателства за професионална квалификация за професията "акушерка" удостоверяват завършено обучение на територията на бившата Германска демократична република, когато свидетелството по ал. 2 удостоверява завършване на обучение, започнало преди 3 октомври 1990 г.

Чл. 62. Доказателствата за професионална квалификация по професията "акушерка", издадени на гражданите на държави членки в Полша или чието обучение е започнало в тази държава преди 1 май 2004 г., които не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признават при условията на чл. 43, т. 4 от Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации.

Чл. 63. Доказателства за професионална квалификация по професията "акушерка" на граждани на държави членки, придобити в Румъния преди 1 януари 2007 г., които не отговарят на минималните квалификационни изисквания на този закон, се признават, ако са придружени със свидетелство за действително и законосъобразно упражняване на дейностите на акушерка в Румъния най-малко 5 последователни години през последните 7 години, предшестващи датата на издаване на свидетелството.

Раздел VII

Магистър-фармацевти

Чл. 64. (1) Признават се доказателства за професионална квалификация, удостоверяващи завършено обучение за магистър-фармацевт, в съответствие със следните изисквания:

1. продължителността му е най-малко 5 години;
2. проведено е теоретично и практическо обучение в редовна форма с минимална продължителност 4 години във или под контрола на университет или в друго висше училище с признат равностоен статут;
3. проведен е стаж с продължителност не по-малка от 6 месеца в аптека или в лечебно заведение за болнична помощ под ръководството на фармацевтичния му отдел;
4. включва най-малко програмата по чл. 6, ал. 1, т. 10, буква "а" ;
5. осигурява достатъчни познания за:
  - а) лекарствените продукти и веществата, използвани за производството на лекарства;
  - б) фармацевтичните технологии и физичния, химичния, биологичния и микробиологичния контрол на лекарствата;
  - в) метаболизма и въздействието на лекарствените продукти и действието на токсичните вещества, както и употребата на лекарствените продукти;
  - г) оценяване на научната информация за лекарствените продукти и способност за

предоставяне на подходяща информация въз основа на тези познания;

д) законовите и другите изисквания, свързани с фармацевтичната практика.

(2) Признатите доказателства дават право да се упражнява професията "магистър-фармацевт", което включва най-малко осъществяването на следните дейности:

а) изготвяне на лекарствени продукти по фармакопейна и магистрална рецептура;

б) производство и контрол на лекарствени продукти;

в) контрол на лекарствата в лаборатория за контрол над лекарствените продукти;

г) складиране, съхраняване и разпространение на лекарствените продукти в търговската мрежа;

д) приготвяне, контрол, съхраняване и доставка на лекарствени продукти в аптеките;

е) приготвяне, контрол, съхраняване и доставка на лекарствени продукти в болничните заведения;

ж) предоставяне на информация и консултации относно лекарствените продукти.

Чл. 65. (1) Доказателства за професионални квалификации по професията "магистър-фармацевт" се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 10, буква "б" .

(2) За получаване на разрешение за извършване на търговия на дребно с лекарствени продукти в аптека стажът по чл. 224, т. 4 от Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина се признава на граждани на държава членка въз основа на представено свидетелство за упражняването на тези дейности за същия период, издадено от компетентния орган на държавата по произход или по местопребиваване.

Раздел VIII

Архитекти

Чл. 66. Признават се доказателства за професионална квалификация, удостоверяващи завършено обучение за архитект, в съответствие със следните изисквания:

1. продължителността му е най-малко 4 години в редовна форма на обучение в университет или в друго висше училище или най-малко 6 години, от които най-малко три години редовно обучение;

2. приключва с полагането на изпит;

3. основен елемент в обучението е архитектурата;

4. осигурява баланс между теоретична и практическа подготовка;

5. осигурява придобиването на следните знания и умения:

а) способност да се създават концепции на архитектурни проекти, които отговарят едновременно на естетическите и техническите изисквания;

б) достатъчни познания по история и теория на архитектурата, както и на свързаните с тях изкуства, технологии и хуманитарни науки;

в) познаване на изобразителното изкуство като фактор, влияещ върху качеството на архитектурната концепция;

г) достатъчни познания по градско строителство, планирането и техниките, използвани в процеса на планиране;

д) разбиране на връзката между човека и архитектурните творения, от една страна, и между архитектурните творения и заобикалящата ги среда, от друга страна, както и разбиране на необходимостта архитектурните творби и пространствата между тях да се изграждат в зависимост от потребностите на човека и неговите мащаби;

е) разбиране на професията на архитекта и неговата роля в обществото, в частност чрез създаването на проекти, като се отчитат социалните фактори;

ж) познаване на методите на изследване и подготовка на строителен проект;

з) познаване на проблемите на структурната концепция, конструкцията и гражданското строителство, свързани с концепцията на сградите;

и) достатъчни познания за физическите и технологичните проблеми, както и на функцията на сградите с оглед изграждане на всички елементи за вътрешен комфорт и климатична защита;

к) технически умения за проектиране на сгради, удовлетворяващи изискванията на потребителите при спазване на ограниченията, наложени от бюджета и от правната уредба в областта на строителството;

л) достатъчно познаване на отраслите, организациите, правната уредба и процедурите, свързани със строителните проекти и планирането.

Чл. 67. Доказателства за професионални квалификации по професията "архитект" се признават, ако са посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 11, буква "а" .

Чл. 68. (1) Извън случаите по чл. 66 и 67 доказателства за професионална квалификация по професията "архитект" се признават, ако:

1. удостоверяват обучение, провеждано към 5 август 1985 г. във Федерална република Германия с продължителност три години, което отговаря на изискванията на чл. 67 и дава достъп до дейности в тази държава членка, осъществявани под професионалното звание "архитект", и

2. са придружени със свидетелство за придобит след обучението професионален опит

4 години във Федерална република Германия, издадено от професионалното сдружение, в което е вписан архитектът.

(2) Свидетелството по ал. 1, т. 2 трябва да е издадено при спазване на същата процедура, която се прилага за вписване в списъка на професионалното сдружение.

Чл. 69. (1) Извън случаите по чл. 66 , 67 и 68 доказателства за професионална квалификация по професията "архитект" се признават, ако удостоверяват завършено обучение, осъществено като част от социална програма, или обучение в задочна форма в университет или друго висше училище, което отговаря на изисквания по чл. 67 , което е завършило с успешно положен изпит по архитектура след 7 или повече години работа в областта на архитектурата под контрола на архитект или на архитектурно бюро.

(2) Изпитът по ал. 1 трябва да е проведен от университет и да е равностоен на изпита по чл. 66, т. 2 .

Чл. 70. (1) Гражданин на държава членка, който има право да използва професионалното звание "архитект", присъдено му от компетентен орган на държава членка за високи постижения в областта на архитектурата, се приема за отговарящ на изискванията, необходими за упражняване на дейност като архитект.

(2) Характерът на дейностите, които лицето по ал. 1 е упражнявало, се удостоверява със свидетелство, издадено от държавата членка по произход или по местопребиваване.

Чл. 71. (1) Доказателствата за професионалната квалификация по професията "архитект", посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 11, буква "б" , издадени в други държави членки, с които се удостоверява завършване на обучение, започнало не по-късно от посочената в списъка академична година, се признават и когато не отговарят на минималните квалификационни изисквания по този закон, като даващи същите права относно достъпа до професията както доказателствата за професионална квалификация "архитект", издадени в Република България.

(2) Признават се и свидетелствата, издадени от компетентен орган на Федерална република Германия, удостоверяващи, че доказателствата за професионални квалификации, издадени след 8 май 1945 г. от компетентен орган на Германската демократична република, са равностойни на доказателствата, посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 11, буква "б" .

Чл. 72. (1) Признават се свидетелства, издадени от компетентен орган на държавите членки, които са въвели в действие правила, регулиращи достъпа до професионалните дейности на архитект и тяхното упражняване, от следните дати:

1. първи януари 1995 г. - за Австрия, Финландия и Швеция;
2. първи май 2004 г. - за Чешката република, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия;
3. пети август 1987 г. - за останалите държави членки.

(2) Свидетелствата по ал. 1 трябва да удостоверяват право да се използва професионалното звание "архитект" не по-късно от съответната дата и действителното

упражняване на съответните дейности в продължение на не по-малко от три последователни години през последните 5 години.

Глава четвърта

УПРАЖНЯВАНЕ НА РЕГУЛИРАНА ПРОФЕСИЯ, СВЪРЗАНА С ТЪРГОВИЯ,

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТОКСИЧНИ ПРОДУКТИ

Чл. 73. (1) Признава се право за упражняване на регулирана професия, свързана с търговия, разпространение и професионално използване на токсични продукти и на биологични пестициди за употреба в селското стопанство и в област, включена в списъците по чл. 6, ал. 1, т. 13, въз основа на професионален опит, ако лицето е осъществявало съответната професия в друга държава членка, както следва:

1. за професиите, включени в списъка на дейностите, свързани с търговията и разпространението на токсични продукти и на биологични пестициди за целите на селското стопанство и градинарството (опаковани токсични продукти, предназначени за доставка на крайния потребител, в оригиналната им опаковка) по чл. 6, ал. 1, т. 13, буква "а", в продължение на:

а) 5 последователни години като самостоятелно заето лице или ръководител на предприятие и дейността не е прекъсвана за повече от две години считано от датата на подаване на заявлението;

б) две последователни години като самостоятелно заето лице или ръководител на предприятие и заявителят притежава доказателство, издадено от компетентен орган на държавата членка по произход или местопребиваване, за упражняване на дейност, свързана с търговията и разпределението на токсични продукти;

в) три последователни години като самостоятелно заето лице или ръководител на предприятие и заявителят докаже, че за съответната дейност е получил предварителна подготовка, за която притежава доказателства, или е призната от компетентен орган за отговаряща на изискванията;

г) три последователни години като самостоятелно заето лице и заявителят притежава доказателство, издадено от компетентен орган, за упражняване на дейност, свързана с търговията и разпределението на токсични продукти;

д) 4 последователни години като самостоятелно заето лице и заявителят докаже, че за съответната дейност е получил предварителна подготовка, за която притежава доказателства, или е призната от компетентен орган за отговаряща на изискванията;

2. за професиите в области, включени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 13, буква "б", в продължение на:

а) 6 последователни години като самостоятелно заето лице или ръководител на предприятие и дейността не е прекъсвана за повече от две години считано от датата на подаване на заявлението;

б) три последователни години като самостоятелно заето лице или ръководител на предприятие и заявителя притежава доказателство, издадено от компетентен орган, за упражняване на дейност, свързана с професионално използване на токсични продукти;

в) 4 последователни години като самостоятелно заето лице или ръководител на предприятие и заявителя докаже, че за съответната дейност е получил предварителна подготовка, за която притежава доказателства, или е призната от компетентен орган за отговаряща на изискванията;

г) 4 последователни години като самостоятелно заето лице и заявителя притежава доказателство, издадено от компетентен орган, за упражняване на дейност, свързана с професионално използване на токсични продукти;

д) 5 последователни години като самостоятелно заето лице и заявителя докаже, че за съответната дейност е получил предварителна подготовка, за която притежава доказателства, или е призната от компетентен орган за отговаряща на изискванията.

(2) Разпоредбите на ал. 1, т. 2, букви "а", "в" и "д" не се прилагат за дейности, свързани с професионално използване на следните силно токсични продукти:

1. циановодородна киселина и разтворимите ѝ соли;
2. флуороводородна киселина и разтворимите ѝ соли;
3. акрилонитрил;
4. течен сгъстен амоняк;
5. метилов бромид;
6. хлорпикрин;
7. фосфорен водород и продукти, които го отделят;
8. етиленов окис;
9. сероводород;
10. въглероден тетраклорид;
11. трихлорацетонитрил;
12. други.

(3) В случаите по ал. 1, т. 2, букви "б" и "г" в доказателствата трябва да бъдат посочени конкретният продукт или продукти, които заявителя има право да използва в

държавата членка по произход или местопребиваване. В този случай дейността не трябва да е прекъсвана за повече от две години преди датата на подаване на заявлението.

Чл. 74. (1) С доказателствата, издадени от компетентен орган на държава членка по произход или местопребиваване, се доказва, че условията по чл. 73 са изпълнени.

(2) Доказателствата се представят заедно със заявлението и когато е необходимо, съдържат и следните данни:

1. в държавата членка по произход или местопребиваване разрешителното се ограничава до достъп до дейности, свързани с разпространение на токсични продукти, или включва и дейности, свързани с професионалното използване на тези продукти;

2. разрешителното се отнася до всички или само до определени токсични продукти.

(3) В случай че документите по чл. 73 позволяват упражняването само на определени дейности, органът по признаване може да разреши достъп само до тези дейности.

Чл. 75. Не се допускат ограничения, които:

1. възпрепятстват заявителят да се установи на територията на Република България или да извършва услуги при същите условия и със същите права както българските граждани;

2. произтичат от административни процедури, които непряко водят до дискриминационно отношение към гражданите на други държави членки.

Чл. 76. Лицата, упражняващи регулирана професия, свързана с търговия, разпространение и използване на токсични продукти, имат право да членуват в професионални или търговски организации при същите условия и със същите права и задължения както българските граждани.

Глава пета

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИЗНАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ КВАЛИФИКАЦИИ

Чл. 77. (1) Желаетелите да упражняват регулирана професия на територията на Република България подават заявление до съответния орган по признаване по чл. 4 .

(2) Заявлението е по образец, утвърден от органа по признаване, и съдържа:

1. информация относно самоличността на заявителя;

2. информация за професионалната му квалификация;

3. конкретната регулирана професия, която желае да упражнява, и предполагаемия срок за упражняването ѝ;

4. приложените документи и свидетелства, посочени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 12 , които органът по признаване изисква за съответната професия, а за лицата по чл. 8, ал. 2 и 3 - достатъчно доказателства, че квалификацията им съответства на нормативните изисквания в Република България за придобиване на същата професионална

квалификация;

5. документ за платена държавна такса или документ за платена цена на услугата.

(3) Документите, свързани с доказателства за добра репутация, за необявяване в несъстоятелност, за липса на забрана да се упражнява професията, за физическото и психичното здраве на заявителя, за финансовото му състояние и за наличие на застраховка срещу финансови рискове, произтичащи от професионалната му отговорност, трябва да са издадени преди не повече от три месеца от датата, на която са представени пред органа по признаване.

Чл. 78. (1) В срок до един месец от получаване на заявлението и приложените към него документи органът по признаване писмено уведомява заявителя за получаването им.

(2) Когато се установи липса на документи или непълнота на представените документи, органът по признаване в срока по ал. 1 уведомява писмено заявителя да представи в срок до два месеца съответните документи. В този случай срокът по чл. 84 спира да тече.

(3) Ако заявителят не представи необходимите документи в срок до два месеца от получаване на уведомлението по ал. 2, процедурата по признаване на съответната професионална квалификация се прекратява.

Чл. 79. (1) Органите по признаване създават експертни комисии, които разглеждат подадените заявления и документи за признаване на професионална квалификация.

(2) В състава на комисиите могат да бъдат привлечени и външни консултанти.

(3) Членовете на комисиите и външните консултанти подписват декларация за неразгласяване на информацията, станала им известна във връзка с признаването на професионални квалификации по съответната професия.

(4) Комисиите работят по правила, утвърдени от органа по признаване.

Чл. 80. Комисиите разглеждат документите за признаване на професионална квалификация и представят пред органа по признаване мотивирано предложение за признаване или за отказ от признаване на професионална квалификация в съответствие с изискванията на този закон.

Чл. 81. (1) При възникване на основателни съмнения относно истинността на представените документи органът по признаване по предложение на комисиите може да изиска от компетентните органи на друга държава членка потвърждение на истинността на доказателствата за професионални квалификации, издадени в другата държава членка, както и потвърждение, че заявителят отговаря на минималните квалификационни изисквания по този закон, отнасящи се до професиите, за които се прилага автоматично признаване.

(2) При възникване на основателни съмнения относно истинността на документите, представени от граждани на трети държави, органът по признаване по предложение на комисиите може да изиска от компетентните органи на тази държава потвърждение на истинността на доказателствата за професионални квалификации.

Чл. 82. Когато основателните съмнения са свързани с доказателства за професионална квалификация, които са издадени от компетентен орган на една държава членка и обхващат обучение, получено изцяло или отчасти в институция, която е законно установена на територията на друга държава членка, органът по признаване може да запита компетентния орган на държавата членка по произход на документа дали:

1. обучението, проведено в тази институция, е официално признато в тази държава членка;

2. издаденото доказателство за професионална квалификация е същото като това, което би било издадено, ако обучението е проведено изцяло на територията на тази държава членка, и

3. издаденото доказателство за професионална квалификация предоставя същите професионални права на територията на тази държава членка.

Чл. 83. (1) Когато доказателствата за професионална квалификация имат съществени несъответствия с изискванията на този закон, комисиите предлагат на органа по признаване да предостави на заявителя възможност да премине стаж за приспособяване или да се яви на изпит за признаване на правоспособност.

(2) В случай че заявителят писмено декларира съгласието си с мерките по ал. 1, срокът по чл. 84 спира да тече до представянето на доказателства за изпълнението им.

(3) Условието и редът за провеждане на стажа за приспособяване и на изпита за правоспособност и за тяхното оценяване се определят с акт, издаден от органа по признаване, освен ако друго е предвидено в специален закон.

Чл. 84. (1) Органът по признаване взема решение за признаване или отказва да признае професионалната квалификация по съответната професия в срок до три месеца от датата, на която са подадени заявлението и всички необходими документи, въз основа на предложението на комисиите по чл. 79 .

(2) Срокът по ал. 1 може да бъде удължен с един месец в случаите по глави първа и втора от тази част.

(3) При вземане на решение за признаване на професионална квалификация по съответната професия органът по признаване или оправомощено от него длъжностно лице издава удостоверение за признаване по утвърден от органа по признаване образец.

(4) Органът по признаване отказва признаване на съответна професионална квалификация с мотивирана писмена заповед, за която уведомява писмено заявителя.

(5) Решението и отказът за признаване на достъп до регулирана професия или нейното упражняване на територията на Република България подлежат на оспорване при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Чл. 85. Когато за упражняването на съответната регулирана професия в Република България е предвидено полагане на клетва или подписване на клетвена декларация, чиято формулировка не може да се използва за гражданите на другите държави членки, органът

по признаване осигурява подходяща по форма и съдържание клетва или клетвена декларация.

Чл. 86. (1) За дейностите по признаване на професионални квалификации органите по признаване събират такси по тарифа, одобрена от Министерския съвет.

(2) Когато органът по признаване не е държавен орган, услугите по признаване се заплащат по цени в размер, определен от управителните органи на съответните организации, който не може да бъде по-голям от размера на таксите, определени в тарифата по ал. 1.

Ч А С Т Ч Е Т В Ъ Р Т А

ПРАВИЛА ЗА УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРОФЕСИЯТА

Чл. 87. Когато в Република България ползването на професионално звание е нормативно установено, гражданите на други държави членки, получили признаване на професионалните си квалификации, могат да упражняват регулирана професия, посочена в част трета, глава трета, под професионалното звание, което съответства на регулираната професия, както и да използват неговото съкращение.

Чл. 88. (1) Когато упражняването на определена професия в Република България се регулира от професионално сдружение или организация, гражданите на държавите членки имат право да ползват съответното професионално звание или неговата съкратена форма, ако представят доказателство, че са членове на тази организация или сдружение.

(2) Професионалните сдружения или организации по ал. 1 могат да изискват като условие за прием на членове притежаване на определени квалификации от граждани на други държави членки само при условията, предвидени в този закон.

Чл. 89. Лицата, на които са признати професионалните квалификации по реда на този закон, трябва да притежават познания по български език, които да им позволяват упражняването на регулираната професия на територията на Република България.

Чл. 90. (1) Извън случаите по част втора и чл. 87 и 88 гражданите на държави членки, на които са признати професионалните квалификации по реда на този закон, могат да ползват своите академични звания, дадени им от държава членка по произход, и съкратената им форма на езика на държавата членка по произход.

(2) Органът по признаване може да изиска тези звания да се придружават от наименованието и адреса на учебната или изпитната институция, които са ги присъдили.

(3) Когато академично звание, присъдено от държавата членка по произход, може да се обърка със съществуващо в Република България звание, включващо допълнително обучение, което заявителят не е преминал, органът по признаване може да изиска от заявителя да ползва академичното звание на държавата членка по произход в друга подходяща форма.

Ч А С Т П Е Т А

АДМИНИСТРАТИВНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Чл. 91. (1) Органите по признаване на професионални квалификации за упражняване на регулирани професии в Република България си сътрудничат и оказват взаимно съдействие с цел улесняване прилагането на този закон.

(2) Органите по ал. 1 гарантират поверителния характер на информацията, която си разменят.

Чл. 92. (1) Органите по признаване разменят информация със съответните компетентни органи на другите държави членки относно дисциплинарни, административни или наказателни санкции, свързани с упражняването на професията, или други обстоятелства, които могат да се отразят на дейностите по този закон.

(2) Размяната на информацията по ал. 1 се извършва при спазване на законодателството в областта на защитата на лични данни.

Чл. 93. (1) Министърът на образованието и науката координира дейностите по признаване на професионални квалификации, като:

1. следи за еднаквото прилагане на този закон от органите по признаване;
2. събира информация относно условията за достъп до регулирани професии в другите държави членки;
3. поддържа електронна база данни с информация на български и на английски език, съдържаща Списъка на регулираните професии в Република България и условията за достъп и упражняването им, както и информация, свързана с регулираните професии в другите държави членки;
4. веднъж на всеки две години, считано от влизането в сила на закона, предоставя на Европейската комисия доклад, съдържащ статистическа информация за броя на взетите решения и откази за признаване на професионални квалификации на граждани на държави членки, както и описание на основните проблеми в процедурите по признаване.

(2) Министърът на образованието и науката определя национален координатор и заместник-национален координатор на дейностите по този закон.

(3) Националният координатор е представител на Република България в Комитета по признаване на професионални квалификации към Европейската комисия.

(4) Националният координатор работи в сътрудничество с лицата за контакт по чл. 94

(5) Министърът на образованието и науката може да възложи за изпълнение дейностите по ал. 1, т. 1, 2 и 3 и на други структури в системата на Министерството на образованието и науката.

Чл. 94. (1) Всеки орган по признаване определя лице за контакт, което:

1. предоставя на гражданите и лицата за контакт в другите държави членки необходимата информация, свързана с признаването на професионални квалификации, включително относно националните разпоредби за регулираните професии и упражняването им, социалното законодателство и етичните норми;

2. съдейства на гражданите за упражняване на правата им, уредени в този закон, в сътрудничество с останалите органи по признаване и лица за контакт.

(2) Министърът на образованието и науката определя национално лице за контакт, което:

1. подпомага гражданите и лицата за контакт в другите държави членки, като им предоставя информацията относно лицата за контакт в Република България по определена професия;

2. събира информацията от лицата за контакт по ал. 1 относно броя на запитванията на граждани и при поискване я предоставя на Европейската комисия в срок два месеца от получаване на молбата за предоставяне на информация;

3. изготвя проекта на доклад по чл. 93, ал. 1, т. 4 и го представя на министъра на образованието и науката.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Регулирана професия" е професионална дейност или съвкупност от професионални дейности, включена в Списъка на регулираните професии в Република България, която е от обществена значимост и/или е от съществено значение за живота и здравето на хората и достъпът до която е подчинен на закони, подзаконови или административни разпоредби относно:

а) притежаването на специфична професионална квалификация, или

б) правоспособност, или

в) членство в професионална организация, работеща за поддържане на високо равнище в съответната професионална област, за осъществяването на което е получила специфично признаване от държавата.

2. "Професионални квалификации" са квалификациите, удостоверени с доказателства за професионални квалификации, удостоверения за правоспособност по смисъла на чл. 25, т. 1, буква "а" и/или професионален опит.

3. "Доказателства за професионална квалификация" са дипломи, свидетелства и други документи, които удостоверяват успешно завършване на професионално обучение, проведено в по-голямата си част на територията на Европейската общност, и са издадени от компетентен орган в държава членка. Доказателства за професионални квалификации са и доказателствата, издадени в трети държави по смисъла на § 3 .

4. "Заявител" е лице, което иска признаване на професионалната му квалификация, получена в друга държава, с цел достъп или упражняване на регулирана професия на територията на Република България.

5. "Компетентен орган" е всеки орган в държава членка, оправомощен да взема решения по издаване или признаване на документи за професионални квалификации или други документи за достъп или за упражняване на регулирана професия.

6. "Орган по признаване" е органът в Република България, оправомощен да приема заявления и да взема решения по признаване на професионални квалификации за упражняване на регулирана професия.

7. "Регулирано образование и обучение" е всяко образование и обучение, което е специално насочено към подготовка за упражняване на определена професия и се състои от един или няколко курса, които включват провеждането на изпитателен или практически стаж, когато е необходимо.

8. "Професионален опит" е времето, през което заявителят действително и законно е упражнявал съответната професия в държава членка.

9. "Стаж за приспособяване" е упражняването на регулираната професия, което се осъществява под контрола на квалифициран специалист на територията на Република България.

10. "Изпит за признаване на правоспособност" е проверката на професионалните познания на заявителя с цел да се оцени способността му да упражнява регулирана професия на територията на Република България.

11. "Ръководител на предприятие" е всяко лице, което упражнява професионална дейност в предприятие:

а) като ръководител на предприятието или на клона на предприятието, или

б) като заместник на собственика или на ръководителя на предприятието, когато тази длъжност предполага отговорност, еквивалентна на отговорността на представлявания собственик или ръководител, или

в) на ръководна длъжност със задължения с търговски и/или технически характер и с отговорност за едно или повече подразделения за предприятието.

12. "Държава членка" е държава - членка на Европейския съюз, или друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, и Швейцария.

13. "Държава членка по произход" е държавата членка, в която заявителят е придобил своята професионална квалификация.

14. "Държава членка по установяване" е държавата членка, от която идва заявителят и в която законно е бил установен с цел предоставянето на услуги.

15. "Обща платформа" е съвкупност от критерии, одобрени от Европейската комисия, с които се компенсират значителните различия в обучението по дадена професия в

държавите членки.

16. "Наето лице" е всяко лице, което работи по трудово или друго приравнено към него правоотношение.

§ 2. Упражняването на професия от членовете на сдружение или организация, изброени в списъка по чл. 6, ал. 1, т. 1, се приравнява на упражняване на регулирана професия в посочените в списъка държави членки.

§ 3. Доказателство за професионална квалификация, издадено в трета държава на гражданин на държава членка, се приравнява на доказателство за професионална квалификация по смисъла на този закон, ако притежателят му има три години професионален опит по съответната професия на територията на държавата членка, която е признала доказателството му за професионална квалификация в съответствие с минималните квалификационни изисквания.

§ 4. (1) Удостоверенията, свързани с придобита професионална квалификация на територията на Република България, необходими за достъп или за упражняване на регулирана професия на територията на друга държава членка, се издават при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет.

(2) Когато придобитата професионална квалификация е по регулирана професия на територията на Република България, удостоверенията по ал. 1 се издават от органа по признаване, а по нерегулирана професия - от органа, определен с наредбата по ал. 1.

(3) За дейностите по ал. 1 и 2 се събират такси, определени с тарифата по чл. 86, ал. 1, когато органът по признаване е държавен орган.

(4) Когато органът по признаване не е държавен орган, услугите по признаване се заплащат по цени в размер не по-голям от размера на таксите, определени в тарифата по ал. 3. Размерът на цените се определя от управителните органи на съответните организации.

§ 5. § 5. Законът въвежда разпоредбите на Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации, Директива 2006/100/ЕО на Съвета за адаптиране на някои директиви в областта на свободното движение на хора поради присъединяването на България и Румъния, Директива 74/556/ЕИО на Съвета относно определяне на подробни разпоредби за преходните мерки, свързани с дейности в търговията и в разпространението на токсични продукти, и за дейности, които предполагат професионално използване на тези продукти, включително дейности на посредници, и на Директива 74/557/ЕИО на Съвета относно реализиране на свободата на установяване и свободното предоставяне на услуги по отношение на дейности на самостоятелно заети лица и на посредници в търговията и в разпространението на токсични продукти.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 6. В Закона за професионалното образование и обучение (обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г.; изм., бр. 1 и 108 от 2000 г., бр. 111 от 2001 г., бр. 103 и 120 от 2002 г., бр. 29 от 2003 г., бр. 28, 77 и 94 от 2005 г., бр. 30 и 62 от 2006 г.; попр., бр. 63 от 2006 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 7:

а) в ал. 1 след думата "приема" се добавя "с решение";

б) в ал. 2, т. 3 думите "даване или" се заличават;

в) създава се ал. 4:

"(4) Решението по ал. 1 се обнародва в "Държавен вестник"."

2. Член 38, ал. 6, чл. 51, ал. 1, т. 12, глава осма "Признаване на право за упражняване на регулирана професия въз основа на професионална квалификация, придобита в чужда държава" с чл. 63 - 79 и § 1а и 3а от допълнителните разпоредби се отменят.

§ 7. В Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 112 от 1995 г.; изм., бр. 28 от 1996 г., бр. 56 от 1997 г.; попр., бр. 57 от 1997 г.; изм., бр. 58 от 1997 г., бр. 60 и 113 от 1999 г., бр. 54 от 2000 г., бр. 22 от 2001 г., бр. 40 и 53 от 2002 г., бр. 48 и 70 от 2004 г., бр. 77, 83 и 103 от 2005 г., бр. 30, 36, 62 и 108 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 9, ал. 3, т. 13 след думата "приема" се добавя "с решение", думите "даване или" се заличават и се създава изречение второ: "Решението се обнародва в "Държавен вестник"."

2. Член 10, ал. 2, т. 8, глава дванадесета "Признаване на право за упражняване на регулирана професия въз основа на професионална квалификация, придобита в чужда държава" с чл. 97 - 107 и § 4ж и 4з от допълнителните разпоредби се отменят.

§ 8. В Закона за здравето (обн., ДВ, бр. 70 от 2004 г.; изм., бр. 46, 76, 85, 88, 94 и 103 от 2005 г., бр. 18, 30, 34, 59, 71, 75, 81, 95 и 102 от 2006 г., бр. 31, 41, 46, 59, 82 и 95 от 2007 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 186:

а) в ал. 1 думите "при условията на чл. 194, ал. 1 и 2 и чл. 195, ал. 1 и 2" се заменят със "след признаване на професионалната им квалификация по реда на Закона за признаване на професионални квалификации";

б) в ал. 3 думите "при условията на чл. 194, ал. 3, 4 и 5 и чл. 195, ал. 3 и 4" се заменят със "след признаване на професионалната им квалификация по реда на Закона за признаване на професионални квалификации";

в) алинея 5 се отменя.

2. В глава седма раздел III "Признаване на професионална квалификация по медицинска професия" с чл. 194 и 195 се отменя.

§ 9. В Закона за съсловните организации на лекарите и на лекарите по дентална медицина (обн., ДВ, бр. 83 от 1998 г.; изм., бр. 70 от 2004 г., бр. 76 и 85 от 2005 г., бр. 30, 59, 75 и 105 от 2006 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 32:

а) в ал. 4 думите "наредбите по чл. 194, ал. 2 и чл. 195, ал. 2 от Закона за здравето" се заменят със "Закона за признаване на професионални квалификации";

б) алинея 5 се отменя.

2. В чл. 33:

а) създава се нова ал. 3:

"(3) Вписването в регистъра по чл. 32, ал. 1 в случаите по чл. 17 от Закона за признаване на професионални квалификации се извършва служебно след получаване на уведомлението от органа по признаването.";

б) досегашните ал. 3, 4, 5 и 6 стават съответно ал. 4, 5, 6 и 7.

§ 10. В Закона за съсловната организация на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г.; изм., бр. 85 от 2005 г., бр. 30, 59 и 75 от 2006 г., бр. 41 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 35:

а) в ал. 4 думите "наредбите по чл. 194, ал. 2 и чл. 195, ал. 2 от Закона за здравето" се заменят със "Закона за признаване на професионални квалификации";

б) алинея 5 се отменя.

2. В чл. 36:

а) създава се нова ал. 3:

"(3) Вписването в регистъра по чл. 35, ал. 1 в случаите по чл. 17 от Закона за признаване на професионални квалификации се извършва служебно след получаване на уведомлението от органа по признаването.";

б) досегашните ал. 3, 4, 5 и 6 стават съответно ал. 4, 5, 6 и 7.

§ 11. В Закона за съсловната организация на магистър-фармацевтите (обн., ДВ, бр. 75 от 2006 г.; изм., бр. 105 от 2006 г., бр. 31 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4 думите "и/или III" се заличават, а след думата "здравето" се добавя "или на Закона за признаване на професионални квалификации".

2. В чл. 31:

а) в ал. 4 думите "наредбите по чл. 194, ал. 2 и чл. 195, ал. 2 от Закона за здравето" се заменят със "Закона за признаване на професионални квалификации";

б) алинея 5 се отменя;

в) алинея 6 се изменя така:

"(6) Чуждите граждани, извън тези по ал. 4, прилагат към заявлението за вписване и следните документи: удостоверение за признаване на професионална квалификация по медицинска професия и удостоверение за признаване на специализация при наличие на такава, издадени от органа по признаването по реда на Закона за признаване на професионални квалификации, както и документ за владееене на български език и професионалната терминология на български език, издаден по реда на чл. 186, ал. 3 от Закона за здравето."

3. В чл. 32:

а) създава се нова ал. 3:

"(3) Вписването в регистъра по чл. 31, ал. 1 в случаите по чл. 17 от Закона за признаване на професионални квалификации се извършва служебно след получаване на уведомлението от органа по признаването.";

б) досегашните ал. 3, 4 и 5 стават съответно ал. 4, 5 и 6;

в) досегашната ал. 6 става ал. 7 и в нея думите "ал. 5" се заменят с "ал. 6";

г) досегашната ал. 7 става ал. 8.

§ 12. В Закона за ветеринарномедицинската дейност (обн., ДВ, бр. 87 от 2005 г.; изм., бр. 30, 31, 55 и 88 от 2006 г., бр. 51 и 84 от 2007 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 18:

а) алинея 2 се изменя така:

"(2) Право да упражняват ветеринарномедицинска професия в Република България имат чужденци и граждани на държави - членки на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария, на които е призната професионалната квалификация по професията "ветеринарен лекар" по реда на Закона за признаване на професионални квалификации.";

б) алинеи 3, 4 и 5 се отменят.

2. В чл. 30, ал. 3 думите "по чл. 18, ал. 4" се заменят с "издаден по чл. 18, ал. 2".

§ 13. В Закона за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране (обн., ДВ, бр. 20 от 2003 г.; изм., бр. 65 от 2003 г., бр. 77 от 2005 г., бр. 30 и 79 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г.) се правят следните изменения:

1. Член 10 се изменя така:

"Чл. 10. Право да упражняват професиите "архитект" и "инженер в инвестиционното проектиране" в Република България имат чужденци и граждани на държави - членки на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария, на които е призната професионалната квалификация по реда на Закона за признаване на професионални квалификации."

2. Член 11 се изменя така:

"Чл. 11. За признаване на професионалната квалификация на чужденци и на граждани на държави - членки на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария министърът на регионалното развитие и благоустройството приема наредба за условията и реда за провеждане на стаж за приспособяване и на изпита за правоспособност и за тяхното оценяване."

§ 14. В Закона за чужденците в Република България (обн., ДВ, бр. 153 от 1998 г.; изм., бр. 70 от 1999 г., бр. 42 и 112 от 2001 г., бр. 45 и 54 от 2002 г., бр. 37 и 103 от 2003 г., бр. 37 и 70 от 2004 г., бр. 11, 63 и 88 от 2005 г., бр. 30 и 82 от 2006 г., бр. 11, 29, 52, 63 и 109 от 2007 г.) в чл. 24б се създава ал. 5:

"(5) Условията и редът за включване на научноизследователски организации със седалище в Република България в списъка по ал. 1 се определят с наредба на министъра на образованието и науката."

§ 15. (1) Подзаконовите и другите актове по прилагането на закона се издават в едномесечен срок от влизането му в сила.

(2) До влизането в сила на актовете по ал. 1 издадените актове по прилагането на отменените с § 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 разпоредби се прилагат, доколкото не му противоречат.

§ 16. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 25 януари 2008 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.